

12 februari 2026, Amsterdam

Onderwerp: Reactie internetconsultatie Wet modernisering vervanging en verlof van politieke ambtsdragers

Geachte heer Rijkaart,

Een moderne democratie vraagt om verlofregelingen die aansluiten bij de realiteit van politieke ambtsdragers. De huidige verlofregelingen doen dat niet. Er zijn regelingen voor zwangerschaps- en ziekteverlof, maar deze zijn in de praktijk weinig flexibel, weinig toegankelijk en sociaal beladen. Daarmee sluiten de regelingen niet aan op de diversiteit aan levensfasen en zorgtaken. Dat is anno 2026 moeilijk te verdedigen.

Met deze wet zet het kabinet een belangrijke stap vooruit. De flexibilisering van de vervangingstermijnen en de mogelijkheid om de huidige vervangingsperiode met periodes van vier weken te verlengen, zijn waardevol en maken de bestaande regeling aanzienlijk menselijker. Tegelijk missen er een aantal cruciale stappen. Ten eerste wordt een onnodig onderscheid gemaakt tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders. Ten tweede is de voorgestelde wijziging blind voor de realiteit van volksvertegenwoordigers en de problemen waar zij tegenaan lopen voor, tijdens en na het opnemen van verlof.

Verbeterpunt 1: Maak geen onderscheid tussen volksvertegenwoordigers en bestuurders

Voor leden van het dagelijks bestuur worden, naast het verlof bij zwangerschap en bevalling of ziekte, drie nieuwe verlofvormen voorgesteld. Bestuurders kunnen straks ook verlof opnemen wanneer hun partner net is bevallen, als zij een kind adopteren of een pleegkind opvangen, of als zij moeten zorgen voor bijvoorbeeld een familielid.

Dit zijn situaties die ook voorkomen in de levens van volksvertegenwoordigers. Echter, zij krijgen binnen dit wetsvoorstel geen verruiming van verlofvormen. Ook burgemeesters vallen buiten de boot. Dat betekent in de praktijk dat onder meer Kamerleden, Raadsleden en Provinciale Statenleden nog steeds niet met ouderschapsverlof kunnen. Het voorliggende voorstel biedt dus geen uniform kader, waar in de politiek juist behoefte aan is. Bovendien lost het voorstel het probleem niet op dat de huidige verlof- en vervangingsregelingen niet aansluiten op de levens van volksvertegenwoordigers.

Aanbevelingen:

1. Verbreed het type verlofvormen voor zowel dagelijks bestuurders als volksvertegenwoordigers op alle politieke niveaus;
2. Breid de verlofvormen uit met o.a. transitieverlof en rouwverlof.

Verbeterpunt 2: Kijk verder dan enkel verlofperiode en verlofsoorten

Uit het onderzoek '[Terug naar de jaren vijftig? Vrouwen in de politiek over hun ervaringen met verlofregelingen](#)' (2025, Alliantie Politica) door Dr. Zahra Runderkamp blijkt dat er veel meer barrières zijn rondom verlof- en vervangingsregelingen dan de duur van het verlof en de typen verlof. Voor, na en tijdens het verlof lopen politieke ambtsdragers tegen verschillende barrières aan. Zo zijn er administratieve drempels, is er onduidelijkheid over waar zij recht op hebben en is sprake van een gebrek aan ondersteuning bij de aanvraag en het opnemen van verlof. Ook wordt terugkeer ervaren als 'hard': het idee dat je van 0 naar 100% beschikbaarheid moet, blijkt in de praktijk niet altijd (fysiek en mentaal) haalbaar na ziekte of bevalling. Het voorstel dat nu ter consultatie ligt erkent deze realiteit niet.

We hebben allen baat bij een gezonde democratie en sterke volksvertegenwoordigers. Daarom grijpen we deze kans graag aan om het voorgelegde wetsvoorstel van enkele aanvullingen te voorzien waardoor het beter aansluit bij de realiteit van (met name) vrouwelijke ambtsdragers. We doen graag de volgende aanbevelingen:

1. Ruimte voor re-integratie of parttime terugkeer

In andere sectoren is re-integratie wettelijk ingebed (o.a. via de Wet Verbetering Poortwachter). Wij zien geen principiële reden waarom dit bij politieke ambtsdragers niet kan. Wel vraagt dit om een soepelere vervangingsprocedure, zodat tijdelijke vervangers makkelijker instromen en het voor fracties werkbaar blijft. Denk bijvoorbeeld aan een inzetbaarheid van 50% gedurende een periode van vier weken, of de mogelijkheid om te kunnen stemmen voordat de volledige verantwoordelijkheden van het ambt weer worden overgenomen.

2. Verlof altijd formeel oplossen

Vaak worden kortere verloven, bijvoorbeeld bij kortdurende ziekte of bij het overlijden van een naaste, in fracties informeel opgelost doordat collega's taken van elkaar overnemen. In kleine fracties en eenmansfracties bestaat deze mogelijkheid echter vaak niet, vanwege een tekort aan back-up en fractiegenoten. We raden aan alle vormen van verlof formeel te laten oplossen, en daar in deze regeling ook de mogelijkheid toe te bieden. Daarbij zijn de aanbevelingen hieronder, van hybride vergaderen en stemmen op afstand, mogelijk deel van de oplossing.

3. Hybride vergaderen

Tijdens de covid-pandemie bleek veel dat voorheen niet mogelijk was, ineens mogelijk. Zo vergaderden én stemden vele gemeenteraden digitaal. Dit bleek voor met name politici met zorgtaken een uitkomst. Dit draagt bij aan de toegankelijkheid van het ambt, maakt re-integratie makkelijker en is een belangrijke ingreep voor mensen met een beperking.

4. Stemmen op afstand

Bij cruciale momenten moet iemand die aan het re-integreren is op afstand mee kunnen stemmen. Online vergaderen biedt de mogelijkheid tot stemmen op afstand. Enkele parlementen waar dit al wordt uitgedragen zijn [Canada](#) en [Spanje](#).

5. Investeer in kennis van politieke ambten bij bedrijfsartsen

Politici die ziekteverlof aanvragen, hebben over het algemeen te maken met bedrijfsartsen van de overheid (die beschikbaar zijn voor ambtenaren). Deze bedrijfsartsen hebben weinig kijk op de specifieke werkomstandigheden van politici. Er moet ofwel gespecialiseerde kennis komen bij bedrijfsartsen van overheden over het politieke werk, of specifieke bedrijfsartsen voor politici beschikbaar worden gesteld, die beschikken over de juiste kennis van politieke ambten en verlofregelingen om hen zo goed mogelijk te ondersteunen.

6. Beter begrip en ondersteuning vanuit collega's en fracties

Aanspreekpunten moeten worden aangesteld voor de volksvertegenwoordigers wanneer ze meer informatie willen over het aanvragen van verlof. De aanspreekpunten moeten voldoende geïnformeerd zijn over de rechten en plichten van de politici wat betreft de verlofregeling. We denken dan in het bijzonder aan griffies, waarbij het belangrijk is om te letten op werkdruk van deze beroepsgroep en het investeren in duurzame kennis op meerdere lagen in de politiek over verlof.

Tot slot

De kernvraag is of het kabinet het politieke ambt ziet als werk dat toegankelijk moet zijn voor alle mensen, in verschillende levensfasen. Nemen we de representatieve democratie serieus voor iedereen die daaraan wilt participeren, dan volstaat een technische modernisering niet. **Representatie gaat niet alleen over wie politiek actief kan worden, maar ook over wie politiek actief kan blijven.** De hierboven voorgestelde verbeteringen zijn haalbaar, betaalbaar, en democratisch te verdedigen. We hopen dat dit kabinet zorg draagt voor een verlof- en vervangingsregeling die het politieke werk voor generaties politici meer toegankelijk en inclusief maakt.

Met vriendelijke groet,

Devika Partiman
Directeur Stichting Stem op een Vrouw

Namens Alliantie Politica:
Anne-Floor Dekker, *directeur WO=MEN Dutch Gender Platform*
Marijke Jongbloed, *bestuurslid Nederlandse Vrouwen Raad*
Bas Zwiers, *directeur Emancipator*